

tantur. Quae quidem consilia ita publice enunciata sunt :

I - Duae (Nordicae Americae et Angliae) nationes nullam territorii aut alius naturae prolationem persequuntur.

II - Nullam videre cupiunt finium imputationem, quae cum desideriis libere expressis a populis quorum intersit non congruat.

III - Ius cuiusvis populi colunt regimini formam diligendi qua quisque vivere velit, cupiuntque videre suprema iura atque libertatem iis restituta, a quibus per vim adempta fuere.

IV - Debita observantia praestita promissis ac receptis existentibus, promovere conabuntur pro singulis nationibus, magnis parvisque, victis vitoribusque, conditions pares accedendi ad materias primas, quae dicuntur, quibus orbis ad prosperitatem suam indiget.

V - Amplissimam collaborationem promovere intendunt inter nationes omnes in rebus oeconomicis, ut omnibus meliora ac tutiora reddantur operis rationes, oeconomici progressus et cautions sociales.

VI - Post extremam tyrannidis nazistae excisionem, sperant constitui posse pacem, quae nationibus singulis sinat modos habere tranquille intra fines suos vivendi, detque hominibus, ubicumque vivunt, fidem, ut vitam suam acturi sint, timoribus minisque vacuam.

VII - Huiusmodi pax singulis hominibus permettit ut maria sine obstaculis remorisque discurrant.

VIII - Putant denique universi orbis nationes, ex rationibus tum naturae tum spiritus, pervenire debere ad vis usus renuntiationem. Quum autem nulla pax futura ali possit si arma tum terrae, tum maris, tum aeris ultra adhibita sint a nationibus, quae minitentur aut minitare possint incursus praeter fines suos, iudicant has nationes armis esse spoliandas, usque dum saltem amplior eaque permanens ratio posita

fuerit, qua communis omnium securitas firmetur.

Heu! super hisce fundamentis proximae pacis aedes aedificari profecto non poterit!

Interim Germani cum Finnicis ad septentriones, cum Hungaris in centro, cum Rumenis, quibus recens et Itali additi sunt, meridiem versus, Russicas provincias victores invadunt, Sovieticosque exercitus ubique fundunt, fugant, captivos faciunt, tormentisque innumeris omnis generis potiuntur.

In reliquis, ubi fuit bellum, partibus nihil actum peculiari memoria dignum.

Funera

Die VII huius mensis Augusti, Pisis, dum novae aerionavis experimentum agit, immaturam mortem obit Bruno Mussolini, Supremi Itallicarum rerum Moderatoris tertio loco genitus. Cum animi permotione, qua homines omnes humanitate praediti infausto nuntio perculti sunt, in mentibus divina fide illuminatis pius ille sensus Christianae necessitudinis coniungitur, quo non solum infandi doloris participatio, sed precum et immortalis spei fit coagmentum. Igitur cum Supremo animarum Pastore, Pio PP. XII, litationibus apud Deum animam et nos prosequimur eius, qui in Dei fide brevem diem suam consumavit.

Idibus Augustis MCMXLI.

POPLICOLA.

In primis provideamus, ne sermo indicet vitium aliquod inesse moribus; quod tunc maxime solet evenire, quem studiose de absentibus, detrahendi causa, aut severe, aut maledice, aut contumeliose dicitur.

CICERO, *De off.*

IMPRIMATUR:

† Fr. A. C. DE ROMANIS, Ep. Porphyreonen.,
Vic. Gen. Civitatis Vaticanae.

Dr. JOSEPHUS FORNARI, Moderator, Sponsor.

TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS

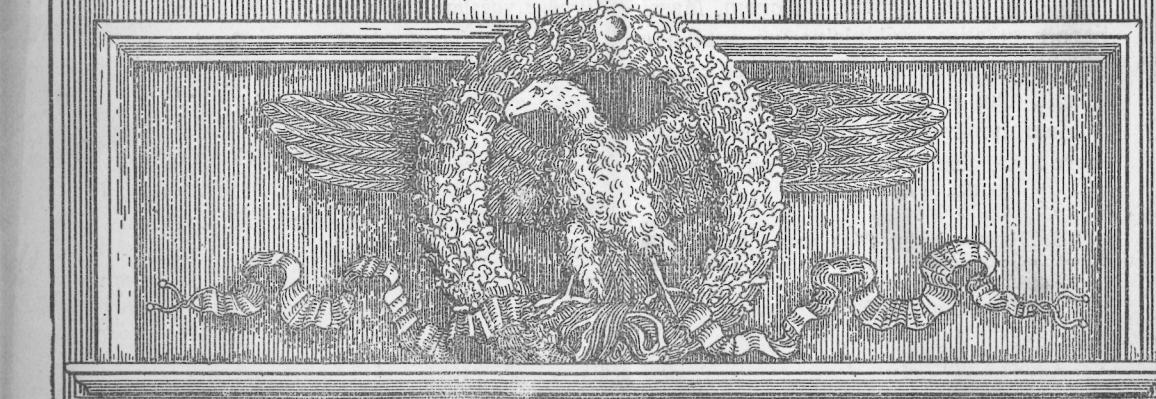
ALMA ROMA

Per.
Lat
011

C. DEL VECCHIO.

QVIDQVID NON
POSSIDET ARMIS
RELLIGIONE
TENET

VARIA

De exterarum gentium invasionibus¹

Ceterum eorum populorum, qui bello e suis sedibus pulsi, alienas regiones invadere coguntur et eorum incolas rursus expellere, exemplum esse possunt Maurusii, Syriae populi; nam quum hi de Hebraeorum adventu certiores facti fuissent, nec existimarent se eorum viribus resistere posse, satius esse putarunt, relicta regione, se suasque res mobiles, quantas secum auferre possent conservare, quam omnia periculo committere. Itaque, relicta patria, in Africam transierunt, et pulsis quibusdam populis, sedes suas illic posuerunt. Nec caret admiratione eos, qui patriam defendere non possent, alienas regiones potuisse expugnare. Procopius in historia belli contra Vandalos a Belisario in Africa gesti, scribit se in columnis quibusdam legisse, iis locis quibus Maurusii isti considerant, haec verba: « Nos Maurusii, qui fugimus a facie Iesu Latronis filii Nave »; videlicet ut appareret causa eorum ex patria discessus. Quum igitur extrema necessitate pulsi cogantur huiusmodi populi sedes relinquere, horrendus est illorum adventus, nec nisi ab excellenti virtute sustinentur, si magnis viribus veniant. Sin exiguis sit illorum numerus, non tantam vim inferre possunt; itaque arte quadam tunc solent locum quempiam occupare, et contracto cum vicinis foedere, illum conservare, ut fecisse legimus Aeneam, Didonem, Massilienses et alios, qui vicinorum auxilio et amicitia ea, quae occupassent, loca conservarunt. Qui populi autem e suis sedibus maximo hominum numero egressi sunt, fuere Syri, deserta frigidaque eius regionis

loca incolentes; qui quum aucti essent numero tantopere, ut victimum non haberent, coacti sunt saepe loca mutare. Quod si intra quingentos annos non audivimus aliquem populum hoc modo migrasse, id factum est et quod illae regiones unde descendere solerent vehementer sint evacuatae tunc, quando illorum adventu oppressum fuit Romanum imperium; deinde quia excultae sunt nunc illae Germaniae et Angliae regiones, ex quibus olim migrare solebant, ita ut commode illic habitari queat, nec opus sit illinc migrare.

Iocosa

TUCCIU dum in sinu gaudet grammophonum audiens:

— Mirabilis quidem machina — inquit —; tubam habet quae fidiculis canit!

Pater Tuccio:

— Ecquid? Tibi carnem custoditam in theca emendam commisi, ac tu testudinem vivam affers?

TUCCIU: — An testudo caro in theca custodita non est?

Aenigmata

I

Alte consurgo tecti futura superbi.

Consona mutatur? Sum pia, imitis avis.

II

Produc vocalem! Sum diva volubilis anni.

Corripe! Sum coniunx, sancte Quirine, tua.

FR. PALATA.

Aenigmata in fasciculo superioris mens. Iulii proposita his respondent: 1) Iris, Isis; 2) Anas. — In primo eorum aenigmatum versu legendum erat: *versicolor*, non *versocolor*.

¹ Ex NICOLAI MACHIAVELLI opere: *De republica disputationes ex prima decade T. Livii latine vertit H. BINDI. — Cfr. fasc. sup.*

Ann. XXVIII

Romae, mense Augusto et Septembri MCMXLI

Fasc. VIII-IX

ALMA ROMA

LATINITATIS PRAECONIUM SINGULIS MENSIBUS EDITUM

Pretium subnotationis an. MCMXLI est pro Italia libell. 15; pro ceteris nationibus summa italicas lib. 30 exaequans; ante solvendum rectoque tramite mittendum sive ad JOSEPHUM FORNARI doct. Romam, Via di S. Maria dell'Anima, 39 sive ad Typographiam Polyglottam Vaticanam, Città del Vaticano

DE LATINIS MUSIS EXCOLENDIS SERMO

Carmen in certamine Hoeufftiano magna laude ornatum

Cum mihi mos fuerit priscas coluisse Camoe-

[nas

sitque prior mihi nullus amor, me rodere cer-

[tant.

Hic leviter ridens demissas fundit in aures:

« Grator, quod tot iam scripsisti carmina quod-

[que

aptum te ostendis latios componere versus.

Sed quis iis, inquam, nunc delectatur? amicus unus et alter eos non lectos frigidus ore extollit. Cuncta abicito, ne tempora frustra longa teras. Musis contemptis sedulus aude querere de antiquis aliquid scriptoribus, ampla praemia laturus. Ne longum tempus, alumnos parva docens teneros, sumas durosque labores incassum. Quid? Nonne vides ut saepe, libellos vix quis composit res hinc furatus et inde, proiectos doceat qui magna in urbe creetur discipulos?... » Peream ni res erat optima; ve-

[rum

quisque suis humeris quid possit ferre, sodales, cernat et his pondus sapiens accommodet. Alta percipiunt ali atque habeant nomenque decus-

[que;

ad sua regna, patris quae nata est vertice, Pallas me nunquam studiis armisque decora vocavit, carpere nec iussit pennis sublimius auras. Parva iuvant, casto curat qui pectore musas, et satis esse putat sibi si fortuna benigna mundum concessit victimum, per florea rura blandos dum liceat decerpere, carmina, flores.

[tem».

Auribus haec quadam tactus pietate susurrat

atque animus crebris iamiam labat ictibus... [Inde,

ut dubius sese relevat viresque resumit,

haec aliis tacito sensim mutrire videtur:

« Dulcis adeat eademque fugit tam grata Iu-

[venta!

Cur longo totas studio nimiumque severo

noctes atque dies, dum aetas viget optima dum-
[que
vires sufficiunt, pergis consumere? Ne te
vatibus amentem facias pedibusque latinis.
Ut quondam Flaccus monuit sapientior, ipse
carpe diem, neu te allicant certamina, iudex
ad quae more vocat te Hollandicus ille quotan-

[nis.

Quid tibi venturum, si, mille laboribus actis,
tempora te lauro victoria cinxerit alma,
reris? crede, volant anni albescenque capilli.
Libris concessum satis est, ni fallor, et hora
qua abicias venit, curas et callidus addas
pelliculae. Rident campi; per rura tepentes
iucundo zephyri passim cum murmure ludunt
spectandaeque vias specie vultuque pererrant
incenduntque animos, praedulcis flamma, puel-

[iae;
tuque teris latiis pedibus tua tempora? Qui te
invitat iudex, versus colat ille, per annum
insudet totum, cui nunquam lumina forsitan
praebuerit Phoebus, nebulis sed semper opacis
cingatur...» Lassus tot verbis urgeor atque
est ubi suadenti videar me tradere victimum
dilectasque diu priscas contemnere musas.
« Nonne hi recta iubent? — tacitus mecum ipse

[volutu —;
non bene suadebant veterum haec tam trita iu-

[bendo
mittere? quid prodest tantum insudasse libellis
Castalidasque olim vigilem curasse latinas?
Iam medium aufugit vitae tibi iamque capillus
e nigra albescens audet se ostendere silva;
non mens heu celeri motu volat incita, blandae
nec species fulgent, iucundae somnia vitae,
ante oculos; turbant me aerumnae saepe tenaces
ac spes me fallit, totiens quae me ante fefel-

[lit...»
— Num te infelicem (vox haec ignota profatur
ex imo obiurgans) dubitas modo credere? Cre-

[das!...
Insanum sed adhuc vacuas captare cupido
te impellit nebulas... Deceptus inania sperne:
rumpe moras; tempus fugit irreparabile; ventis
committas alii tu parvam navita cymbam!
Ast animus tandem stringentia rumpere vincla
me iubet atque foveat tenuis fiducia pectus...

Est ita: nullius poterunt me verba monentis
id facere ut, spretis quae a primo tempore tanto
excolui studio tantoque impulsus amore,
longe alias flam, extemplo mutatus ab illo

qui fueram, et placeat tristi dare vela retrorsum.
Iamdudum signata via est, qua sponte sua pes
currat. Nil agitis iactando haec verba, Catones!
Qui vestris valeam monitis intendere mentem?
Idem semper ero; cursus iterare relictos
haud quisquam me sperabit: prius arma rebel-

[lem

abicer Europam saevosque abrumptere mores
atque frui tandem divina pace videbis;
ingluvie ante novos vicinia tota leones
prospiciet posita haud timidis diducere rictum
agnis quam minimum hoc vitium me ponere

[cernas,

respuere atque animo, solacia parva, Camoenas.
Qui nunc conscribant prisci sermonis et artis
allecti studio, ac latio modulamine, si quid
exagit pectus, certent concludere, paucos
invenias sane; misere sed inania verba
semper conantur tanquam permittere surdis.

Machina quaeque, ingens quam vis movet atque

[fragore
cuncta implet resono, et facies taeterrima belli
Castalidas priscas pellunt. Quis diligit illas?
Nunquid mercator qui terras ac mare currit
nec sibi parcit, avens ut multis ampla crumina
exundet nummis? Bellator nunquid acerbus,
visere qui clades et fusa cadavera passim
gestit et horrendos tormenti audire boatus?

Num puer ignarus, Veneri qui servit et almo,
unde voluptates tangunt mortalia, Nato?
Unguiculis longis mavult labrisque puella
cincinnisque suis omnes impendere curas,
tum quoque fabellas oculis lustrare procaces
mente ubi res fictae fuse narrantur amantum,
carmina quam amplecti romanis condita verbis.
Callidior sibi qui prae cunctis esse videtur
longe urbi praefert operam navare regendae,
undique et egregios semper sibi poscit honores.

Quid de sermonis romani artisque magistris
dicam? Si hunc illum prudens exceperis, eheu,
quam paucos tu repperias qui carmina nostrae

dignentur legere aetatis nostrosque poetas
laudibus extollant, immo aqua pendere lance
versus sufficient latios doceantve rogati
si quid scribenti mendosi irrepserit atque
admoneant ubi pes vitiosus claudicet et num
offendat quid munditiem decus atque latinum.

Vah! tetrici querent quot Caesar stratus humi
[sit
vulneribus, tum Tyrtaeus qua miserit ille
vagitus regione infans, utrumque Acherontis

aequora barbatos habeant sub gurgite pisces
an rapidae limi muraenae turbida verrant.

Temporis oderunt huius spernuntque poetas,
ut si quisque suum consumat inaniter aevum
longis claudendo brevibusque sequentibus intus
commorint quaecunque animum spectacula re-

[rum.

Nulla via at potior, valeas ut carmina et ipse
perlegere, accentus certe rationibus usus,
quam si verba diu versu concludere discas
ut leviter tanquam suavi cum murmure rivus
currat odoriferis per prata ornata corollis.

Qui vero gaudent chartis illudere versusque
italico fundunt usi sermone, latinas
contemnunt idem pueri iuvenesque Camoenas,
utpote qui ignorant malintque operire tenebris
quidquid conscribant, latia quam inducere luce
cuncta decora. Legis quae nostra aetate poetae
carmina componunt? Manibus tu carpere lu-

[nam,
crede mihi, valeas potius quam carminis imas
res aperire. Vides positos nullo ordine versus
nec te delectat modulaminis ulla venustas;
quin quandoque audire videris murmuris ictus
horisoni fractos seu monstrum inducit ahenum
aera per liquidum fugiens seu bellica vates
tormentique sonos raucos effingere certat.

Ista quidem sanus non sanae mentis et aequae
esse putes; dicas lymphatum scribere nec quid
forsitan ipse velit dudum pensasse severum.
Hinc fugient latiae permotae horrore Camoenae.
Abicio haec prorsus veluti stomachatus in annos

usque magis; me clara iuvant, me dulcia tan-

[tum,
quae niteant solis tanquam exornata colore,
non singultantes clauso ceu gutture voces.

« Non is ades — fortasse inquis — qui tempora

[mente
quidnam nostra velint capias penitusque recon-

[das;
tempore nil currit velocius; apta prius quae
fas censere fuit, contempta haec reicit aetas
et nova iure petit. Delectabat genus olim
versus scribendi certis numerisque modisque
conclusos; mentis vim nunc atque abdita rerum
et quae hominum sensus excultos tenvia tan-

[gunt,
num potes haec solitis pedibus perscribere et

[arte?
Ipse cave nostrum, censendo talia, quandam
sanis delatus videaris priscus in aevum,

omnibus et moveas, factus mox fabula, ri-
[sum...»

Temporis antiqui sim sane filius, huius
ignorem saecli quae docti panditis omnes
quaecque movent hominum mentes subtilia, risus
et flam... Ridere iuvat; sed mi quoque risu
ilia quassantur — stomacho ni dicere mavis —
cum nonnulla huius perquirro carmina saecli,
quae ignara ignaris extollit fama per urbes,
et magis atque magis complector pectore musas
antiquas, pelagi ut vexatus naufragus undis
gestit naviculae fractae captare tigillum.

His nixo levius, mihi si fortuna maligna
quid tulerit, flet; solus plerumque, repertum
si quid habent gentes, si quae discordia ad arma
saeva vocat caecos populos, ego mente rependo
et iuvat in nitidis, ubi quid me inflamat et

[urget,
non aliis, mihi met, foliis concludere. Namque

[est
unum hoc unde mihi puerorum parva magistro
gaudia proveniant: misero quid denique restat,
si impius abstuleris latias, mea gaudia, musas?
Quoniam perfugiam? cui credam pectoris iras?
Me quoque enim, vacuum quem reris saepe

[malignus,
angunt, quam credas, maiora negotia. Visne
prodam aliquid? Puerorum — utrum mihi nu-

[men amicum
an bili fervens facere id me iusserit olim,
quanquam suadenti me Epidaurius ore vocaret,
praeterero ignarus — doctoris munere fungor.
Graeca latina odio ferme sectantur acerbo
omnes: hinc Didus gemebundae funera, longos

ataque tuos, pater Aenea, terraque marique
errores adamant ut fumum lippus, ut Anglus
Teutonicus semper turmas horrenda paratas
bella ciere. Valent auditu noscere rhedas

que sint et quales; gaudent longo ordine ad

[unum
omnes ferre gradum et manibus tormenta mo-

[vere
in gyrum saevo ut crepitum missilia spargant.
Haec potiora quidem, quae sunt pia tempora,

[censem:
graeca iacent, flocco latius fit sermo minoris.

Ast, ubi cum calidis decreta pericla diebus
instant, heu, quantae aerumnae, fastidia quanta
nos hinc inde premunt! Turris munimina dicas
evertenda, ruant dum qualibet arte... Domi non
tutus ades; tepido fruiturus vespre in urbe

si graderis captans puras pulmonibus auras,
est qui te observet; cautus properabit in aures
nonnihil dicturus facie pudibundus. « Avebam
— incipiet trepidus — iamdudum dicere pauca.
Ni gravior modo sim, cum nunc fortuna tibi me
obtulerit, dicam... Tu, qua es bonitate, roganti
ignoscas, quae. Iam scis: meus ille puerus
non bene calleat eas, quas tradit, docte magister,
linguas: tu parcas, oro, puerilibus annis.
Incumbet studio posthac vi nixus utrique,
vix mala sors nobis cessabit fulgura et iras...
Omnia nunc nequeo tulimus quae horrenda fa-

[teri
anno hoc: quot morbi! male rem quam gessi-
mus! Eheu,
illi parcendum puer, si forte vacarit
non bene (qui potuit?) tot pensis totque libellis:
non fuit illi oti, credas, tantumque quietis
quantum ut proficeret studiis fuit usque necesse.
Est autem timidus, proiecta aetate... Repulsus
si fuerit, nimis, heu, multabatur ille, sed ipse,
ipse pater peius multabor, numina crassam
cui nunquam dederint nummis, infanda, cru-

[minam.
Ignoscas: flamas etiam cum Syrius ardens
incendet, studiis maiore intendere nisu
illum, ut quae debet valeat callere, iubebo».
Ficto sic loquitur sermone: probabitur atque
sic asinus poterit gradibus procedere certis?
Ne fore confidas vacet ut quandoque libellis!...
At non his tantum cauti incautique magistri
decipimur verbis. Precibus matricula supplex
hinc urget, patruus precibus premit inde: licet

[num
illatam tibi vim prudenti fallere? Quaevis
hic audire potes, flectant quae verba leaenam.
« Hic puer — infandum: quis credit? — triste

[laborat
pulmone atque opus est in summis montibus

[auras
quam primum captet, libris studiisque remo-

[tus] —

« Muneribus Martis perstringitur ille: probatus

ni fuerit, poterit qui, tot post tempora, gracieis

sedulus et rursus latis incumbere libris?

Illum ne perdas, precor obtestorque, magi-

[ster!] —

Quisque haec conqueritur. Quodsi mala sors tibi

[alumnum

collegae obtulerit natum, cui docta negarit

Pallas et ingenium mentemque quibuslibet ap-
[tam,
quo mage turpis eum linguarum inscritia vexat,
te miserum expectant graviora negotia. Abire
haud poteris tutus. Quid enim? Tu munia

[rumpes,
quae licuit semper iure incorrupta tueri?
Dulcia amicitiae rigidus tu vincula spernes?
Orabit lacrimans ne tanto vulnere pectus
patris perrumpas: sociorum vincula sacra!...
Quot verba auriculas fessas feriuntque pre-

[muntque!
Fleteris his motus? laudaris, at illico fies
fabula. Quid? negitas te in ius committere

[quicquam?
Non hominem dicent: tibi sancti corda nega-

[bunt
esse patris similemque ferae te quisque vocabit
inincidente tibi convicia saeva. Mihi non
durior hoc mensis, nec quo iecur ardeat igni
torridiore. Cibis venter stomachatus abhorret,
nec vana interdum vexatus imagine ocellos
claudere nocte quo quin dira insomnia totum
continuo exagitent... Spissa sed noctis in umbra,
ad me vix redeo post tot certamina, pressis
nonnunquam invenior mecum volutare labellis:
« At cur te vexes? est quo te conterat angor?

Vis asinina ruit, cui totis viribus obstes

frustra, ut si cupias undoso obsistere ponto.

Omnia mitte tibi non respondentia; inanem

ne insumas operam: res tu mutare modosque

num reputes? Cavesis: ne te vaga somnia lu-

[dant...
E summis praeceps labetur montibus amnis

auctus aquis; tantam num vim cohibere vale-

[bis?
Quin agis ut quandam perhibent egisse? Satis

[rem
perfectam nosti; iucunda est fabula. Quondam
presbyter in Tuscis sanctus fuit atque facetus,
Christicolas pagi divina ad pabula iussus

ducere. Quos monitos (moechos conspexerat

[illos
saepe, malos, tum raptiores, tum, denique, quid-

[quid
fingere mente potes) totiens frustraque ubi vidit

semper criminibus totas effundere habenas,

inter sacra Dei, lepidus sic incipit: « Ohe:

iam mihi, filioli, properat mors: ampla manet

[me
valles, concurrunt quo vitae munere functi,

praemia vel poenas habituri. Iustus ab alto
descendet Iudex; aderit stipata corona.

Ad verba Illius progressus quisque volabit:
ipse metu in mediis, si fallam forte, latebo.

Tum subito: « Antoni! » Iudex clamabit, et

[omnis
voce repercussus magna locus ille sonabit.

Nil dicam latitans. Eadem vox fortior inde
clamabit. Magis hic me condam. Rursus at Ille

« Antoni! » ira ardens clamabit, et omnia circum

nomine complebit. Medio tunc agmine lentus
reptabo ante Illum. Fixus scrutabitur ac mox:

« Antoni, quid oves? quid oves, tibi tradere

[quondam
quas volui? Sapiens duxisti ad pabula caeli? »

Nil respondebo. « Loquere! » is minitabitur.

[Ipse
tunc vultum attollens, quid sim dicturus, amici,
vobis scire placet? — Pater (inquam), Christe

[Redemptor,
impendi curas potui quas sedulus omnes,

sed, tibi quas placuit scabie mihi tradere foedas,

has tibi pastor oves scabiosas trado. Teneto ». —
Omnia mitte igitur: quid perfuris atque laboras?

Quin potius, sanctas, quondam tua gaudia, mu-

[sas
complectens, illis, macerat quod pectus et angit,

permittis sapiens? Ut habes praedulce leva-

[men! »

Sic deus in noctis tenebris quandoque videtur
auriculis loquier, totusque incendor amicis,
dulcia praebuerunt quae olim solatia, musis.

Cetera quid restat? non urbes visere fas est,
gloria quas celebrat, devecto praepete rheda
quae vi tacta furat, currat rapidoque volatu.
Non in declivi ridet mihi villula colle,
qua canis aestivos liceat tolerare calores

stratus ad egelido currentem murmure rivum.

Haec alii liceant. Si ponti ducere ad oras
possum filiolos, ut salsis corpora lymphis

firment et ludant iucunda luce beati,
est satis atque super. Cum largos Iuppiter im-

[bres
cooperit in terras obscuro fundere caelo,
in ludum ad pueros et munia nota revertor.

Interdum paucas, vacuo si quid datur oti,
mente agito, placet et nonnunquam promere

[nugas.
Est ubi me videoas calamo currente, quod urget

vi quadam interius, longis brevibusque studen-

[tem

tradere, quod verbum deceat reperi Camoe-
[nas,

atque adiectivum conantem apponere verbo
inque illis totum, si quid minus incidat aptum,

saepe caput scabere et mordere cruenta labella.
« Hic quo Vergilius verbo utitur? — ore voluto

intento, revocans delapsum pectore versum —;
Quid Flaccus? Nonne exul idem monstrat mihi

[Naso? »
Dum in mentem revoco fugientia, tota abit hora.
Sed mea nil refert fugiant si tempora, namque

est illic quo delecter vel per breve felix,
huius ut aetatis teneat me oblio magna

quaeque mala immineant fato impendente ma-
[ligno

gentibus Europae — referens horresco — quot-
[annis.

Sic vivo: priscae musae recreatus amore,
carmina, queis gaudet nostra aetas, temno, la-

[tinis
tantum contentus. Curnam per trita labore?
Gloriolam captem cur sanus mente, popelli
dulcibus indulgens vitiis, quaeque improbo scri-

[bens?
Ligna feram silvis? Deserta per ardua curram

Parnassi, quondam laturus praemia laudis
haud vulgi indocti: doctorum quaero virorum,

et Batavi laudem. Quaesita negaverit? Acer
non mihi dero: novis instabo viribus; arma

impavidus miles rursus post vulnera sumam.
Fulget spes etenim me quandcumque beatum

limen tacturum. Numquid diffindere censes
hinc te posse, Cato? Tecum blaterare iubebo,
ilia rumpantur blateranti dum tibi. Verum

ne insanire vetes, haec si est insania. Num cui
hinc mala provenient? Sana vos mente, Caton-

[nes,
vivite; felices servet fortuna benigna!

Praemia magna habeat tetigit qui Cyllarus imam

metam, qui pedibus gaudent impellere follem

inflatum plausu fremituque sonante coronae,
qui caestu nares tundunt tumidumque labellum,

carmina qui invisus musis vulgaria pangunt.
Isti magna habeant sibi praemia: me iuvat

[unum:
ut Batavus laudet iudex... « At forte labores
post tot, post tantos, si optata negaverit ille,
quid sapiens facies? » Decretum est, Carmina

[scribam
dum discedentem me musa reliquerit, una
hac re contentus. Valeant, qui optantur honores

allicitantque alios popularia munia. Posthac, annos post aliquot vix cana infecerit aetas, et rude me ludus donatum miserit, armis ut fessus miles post pugnas postque labores, denuo rura petam. Puerilia tempora degi in campis: eadem excipient me rura parumper. Haud ignarus olus modicum caulesque phase-

[losque ipse seram; citris dulces impendere curas, ni me deficiant vires, quandoque iuvabit, ut rursum aspiciam, veris spirantibus auris, ramis candidulos teneris albescere flores queis grato exalat silvestris semita odore. Hic tua, tranquillo vergit dum lumine Vesper, perlegere intentis oculis, Pontane, placebit carmina, vel patriis verbis verbis latinis quae olim Pascolius dulci dictante Camoena panxit. Tum tremulis mariana rosaria sensim dinumerans digitis fundam pia vota precesque, dum mihi fixa seni properet Mors, ultima rerum linea... Certa via est; fatum omnibus imminet [altum, fatalesque nefas cuiquam devertere gressus.

Ios. MORABITO.

DE LATINI SERMONIS NOTIS SINGULARIBUS¹

De loco possessivi

Adiectivum possessivum substantivo suo libenter postponitur; praeponitur autem quum eluceat oportet.

EXEMPLA: Initio belli, Demetrius duos filios apud Gnidium, hospitem suum, cum magni auri pondere commendaverat, ut belli periculis eximerentur (IUST., 35, 2) — Alexander interemit Clitem, familiarem suum (CIC., Tusc. IV, 37) — Dionysius, inter initia regni, avunculos fratrum suorum veluti aemulos imperii sui, tollere gestiebat (IUST., 21, 1) — Aviam tuam scito desiderio tui mortuam esse (CIC., Att., I, 3) — Hominem certum misi de comitibus meis (CIC., Att., VIII, 1) — Ego tuam causam apertius quam mea tempora

ferebant (CIC., Fam., VI, 12) — Etiam capillus unus habet umbram suam (PUB. SYR.) — Cinna collegae sui praecidi caput iussit (CIC.) — Habet suum venenum blanda oratio (PUB. SYR.) — Bis interimitur qui suis armis perit (PUB. SYR.) — Labienus milites cohortatus est, ut suae pristinae virtutis retinerent memoriam (CAES.) — Cave ne virtus tua sit duobus damnosa (OVID., Met., X, 707) — Nihil in penatibus suis venale aut ambitioni pervium (TAC., An., XIV, 4) — Nihil est tam cognatum mentibus nostris quam numeri atque voces (CIC., De Or., III, 195).

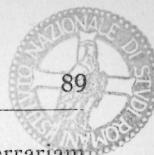
De numero verbi cum nominativis diversae personae.

Si idem verbum instruitur pluribus nominativis diversae personae, personam accipit vicinioris, quum oppositio eluceat oportet; nobiliorem personam sequitur et numero plurali effertur, ad exprimendam communem actionem.

EXEMPLA: Ex eo die ego et leo in eodem specu viximus — Haec si neque ego neque tu fecimus, non sivit egestas nos facere (TER., Adelph., I, 2) — Quod si id egissemus, ego atque tu, quod ne in mentem quidem nobis veniebat propter quotidanos metus, omne tempus una fuissemus (CIC., Fam., V, 15) — Bene meruimus et ego et pater de vobis (PLAUT., Amph., Prol.) — Mi frater, uno meo facto et tu et omnes mei corruistis (CIC., Ad Quint., I, 4) — Quot sunt? Totidem quot ego et tu sumus (PLAUT., Rud., II, 7) — Cras apud me eritis et tu et ille, cum liberis vestris (PLAUT., Stich., IV, 1) — Aderamus nos et multi amplissimi viri (CIC.) — Tu et collegae tui errasti — Ego et Cicero valemus, si tu et Tullia valetis (CIC.) — Ego te, et tu me feres — Et ego et Cicero meus flagitabit (CIC.) — Debemur morti nos nostraque — Ego ac tu simplicissime inter nos hodie loquimur (TAC.).

J. Iss.

¹ Cfr. fasc. sup.

PIUS VI PONTIFEX MAXIMUS

Quartus ante calendas Septembres dies, obitu Pii Sexti Pontificis Maximi quotannis memorabilis iis, qui humanitatem prorsus animo non deposuerint; quem quidem virum insolens et impatiens mendacii semper laudabilem describet historia sive in doctrinis versaretur omnibus, sive in rebus publicis administrandis, honoribusque gerendis, sive in iis, quae ad religionem tueruntur, vel quae ad felicitatem populorum eius in potestate degentium pertinerent. Eius vitae cursus quasi cursus quidam perennis gloriae, et continens triumphus fuit; nam egregius inter aequales habitus est sapientia, ingenio, consilio, munificus atque magnanimus inter principes regesque omnes, qui fuere tunc temporis, fortissimus denique inter martyres, qui, constantia mira, virtute animi summa, nec cessit prava iubentibus, nec morem arma minantibus gessit, nec vim inferentibus ipsis, in senectute ultima relicturus inter labores et aerumnas animam, non dignitatem.

Vir autem erat imperatoria forma, statura procerus, incessu gravis, elegans verbo, comis, humanus, quem nec honores maximi efferrent, neque frangerent extrema infortunia. Nobili natus Braschiorum genere ex urbe Caesena talis ingenio fuit, ut vix decem ac septem annos natus doctor in utroque iure sit renunciatus. Quae autem semel didicerat ita memoria tenebat, ut, quinquaginta post annis, magnum numerum optimorum versuum ex Horatio et Vergilio pronuntiaret ex tempore quasi nuper legisset, itemque ex insignioribus Tullii ac Demosthenis orationibus.

Unigenitus domi erat, atque integra paterna domus genusque inclinata in eo recumbebant. Posthabitis tamen et illecebris mundi, et consanguineorum suasionibus, totum se Deo creditit, sacraeque sacerdo-

tum militiae nomen dedit, ac Ferrarium urbem ingressus est, ibique mansit apud avunculum Ioannem Carolum Bandi iurisperitum, qui tunc erat ex audientia penes cardinalem Ruffo, Ferrariae legatum.

Postremus hic mira contineri in aurea Ioannis Angeli, adolescentis adhuc, indole prospexit, sibique a secretis voluit adesse; saepissime vel in apice movendo usus Ioannis consilio, semper, si quid acturus esset, alloquio.

Romam anno 1740 primum ingressus est, Ruffum adeuntem Conclavis arcana sequutus, ex quo Benedictus XIV Pontifex fuit. Ruffo ad Veliternum et Ostiensem episcopatum evecto, Braschi auditor a negotiis episcopalibus adfuit, quae omnia tredecim per annos ita obivit, ut nemo usquam.

Gravissimis, Benedicto mittente, rebus Neapoli compositis, Romam reversus pone Benedictum functus est amanuensis officio, mox ad ecclesiasticos honores assumptus. Sacerdos factus in magistratu supremo esse coepit, quem *Signaturae iustitiae* vocant, apud Rezzonicum, qui postea et Pontifex, auditor in civilibus causis iudicandis; mox pontificio aerario praefuit; denique xv mensis Februarii die, anno 1775, summus Pontifex renunciatus est.

Tunc in aperto fuerunt quae obducta purpura vix coruscabant, regemque polliebantur maximum magnificentia, quem nuper inclytum sapientia Sublacensis populus, eius ditioni creditus tamquam cardinali abbati commendatario, uno ore laudabat. Quos beneficentissimus episcopus moribus, religione, sanctitate auxerat, mox, factus, amplissimis complexus est beneficiis, et cathedrali, athenaeo, viis, aquis, opificiis, industriis omnimodis ditavit, urbemque laetissimam adspectu constituit, omnibus, qui pulcherrima quaerant, peregrinis non adeundam modo, sed expetendam.

G. P.

(Ad proximum numerum).

AESTIVAE PEREGRINATIONES

Sublacum

Siquis per Tiburtinam viam, olim Valem, Roma demigraverit, et potitus Tibure in Anienem fluvium venientem, quasi fontes fluminis invisurus, processerit, Vicovarium, et Mandelam praetergressus, in meridiem tendens valli, cui medius Anio placidissimus, angustae aderit. Qui montes a dextris euntis sunt, modo Saraceni, modo Rosei, modo Carduelini vocantur; qui a sinistris Simbrivii, Simbruini. Quasi paucentes agnorum greges hinc inde vici, quorum hi radices, hi medium, hi summum tenent. Habes in Carduelinis Anticolum Corradi, Saracinescum, Maranum, Arcem Medium, Arcem Cantarani. Habes in Simbriviis Cerbariam excelsam, Augustam pone fontem caeruleum; perge ultra, et quantum est apparebit Sublacum accline colli, cui urbis arx superba imponitur, lateque dominatur, dum ima urbis Anio multa murmurans lambit, haud aliter ac si quereatur de laboribus improbis, quibus adstringitur, iubente urbe cui despontatus est; sibi enim illic molae agendae sunt frumentariae, chartariae officinae, tum machinae vel telis texendis idoneae, vel ferro cudento, vel coloribus terendis, vel olivis frangendis, vel oleo exprimendo, sexcentaque alia subeunda sunt onera et opera, quae haud certe sponso, sed servo, captivoque potius digna videntur. Quae omnia peragit quidem

Rex camporum Anio, laetis ditissimus arvis; at nec sponte facere, nec impune ad ea impelli tum spumeum agmen aquarum frendentium inter angusta et magno cum murmure indignantium, tum diluvia frequentia, alluvione magna superantia ripas et Sublaccenses agros late inundantia, testantur.

At amantium ira amoris redintegratio est; nam brevi uxorius amnis furores de-

ponit, placidusque evectus machinis agros rorat aestuante sole et frumentis ariditate languentibus. Ea tamen urbis huius conditio est, ea regionis universae temperies, ut opportuna sit et omni Flora, et omni Celeri, et omni Pomona ab olivis ad quercus et ilices, ab amygdalis ad pyra et mala et uvas egregias, unde vinum fluit, quod toto Orbe nomine *Cesanense* celebratur, nec famam potiore iure vinum aliud adeptum est.

At, postquam ultra urbem, in Anienem semper, perrexeris, mirabilia regionis emicant; quippe ad orientem praeruptae, asperimiae Simbruinae rupes, ad solis occasum mugiens in profunda quasi fovea Anio, collesque oleis, vitibusque decori. Videsne? Hic primus lacus unde nomen loco, et, quod vides exiguum eminere templum super abrupta, «Sancti Laurentii ad aquas altas» nuncupabatur. Perge. Novum ecce hiat barathrum, cuius in imo spumas agit inter saxa fremens strepensque fluvius. Facile accipies alterius laci formam, nam vides quibus ab angustiis in primum «ad aquas altas» lacum fluat. At nunc te admiratio percellat; sumus enim pone aediculam quae a S. Mauro appellatur. Pons saxeus hic, ubi duo montes quasi immani conatu divisi sunt ad perpendicularm in profunditatem horribilem, terret oculos, terret animum si deorsum respexeris, et ideo hinc inde magis quam par esset editi muri. Fator me interdum respicere tentasse, et semper horruisse; nam fluminis quae superior pars, quasi paratura iras, brevi in lacu moratur, aquae autem tum profunditate formidanda, tum illicibus, quercubusque impedientibus atrae, obscurae, nigrae, tartareae penitus et infernae; et, ne desit oppositio horrori tetro, nactae subterraneam inter rupes viam, per hanc spumis albescentes, fremitu horrendae praecipient. Dic, sodes; portam hanc duos inter montes in rupe quis aperuit, quis excidit? Si homo, ubi scalpri signa saxum mordentis ac terebrantis ingens?... Si nemo, habes

igitur in illa aetatem regionis; Anieni namque haec unica erumpendi via; ipse itaque perpetua lima aquarum suarum momordit rupem a summo ad imum. Habes igitur quantum quotannis secuerit. Si ergo distribueris numerum quantitatis huius per altitudinem integrum, habebis annum, quo, emersa ab undis Italia, Anio fluere cepit. Hoc ritu Niagarae casus de sua regionis origine testis est; nec aliter Velinus apud Interamnas, nec aliter Anio ipse apud Tibur, eo in loco, qui Boream spectat, itemque apud Vicovarium in rupe, cui Sancti Cosmae coenobium nunc imponitur, respondebunt, si bona fide, et non ad mendacium interrogentur.

Sed haec alias pertinent, non quae sequimur. Credo; vides tamen quanta argumento ingenio naturam rerum scrutanti hinc emicent; mox videbis quae historico praestent. Nam quae reliquiae murorum haerent monti sinistrorum praecipi, qui in Anienem imminet quasi triangulum satis acutum, cui fines aereum caeli, vertice, undae Anienses pedibus constituant, hac dicuntur Neronis Augusti olim fuisse rus; ab hoc palatio procedere solitus dicitur aurata cymba, purpureis velis, aureis argenteisque hamis piscaturus in lacu hoc tertio; nam porta illa ad S. Mauri inter rupes quadrato opere cladebatur firmissimo, retentaeque muro Anienis aquae refluebant ad Gennae locum, qui «exiguum infernum» (vulgo *Inferniglio*) nunc appellatur, et ultra. Hac in domo, dicunt, mensis accumbens, mediis in epulis et comeditionibus et orgiis et libidinibus Nerone dignis, afflatus est fulmine, quo murrheum immensi pretii poculum, manu versatum, ablatum fractumque est; ipse autem, quamquam incolumis et magno periculo liberatus, praesensit infastum omen, et sibi adversa parari. Quam in rem haec Tacitus habet:¹ «Discubantis Neronis apud Sim-

bruina stagna, cui Sublaqueum nomen est, iactae dapes, mensaque disiecta».

Oppositus huic a dextris ab oriente mons, non praeceps, non praeruptus minus, et deorsum interfluente Aniene tantummodo divisus, *Thale* dicitur, hoc est latine «mons». In hoc duo aedificia assurgunt admirabilia visu, tum ausu, tum externa magnitudine. Quod inferius est, S. Scholasticae nomen habet, toto penitus celebratum orbe terrarum; inde enim effulsit quidquid latinae aetatis habemus in libris; quotquot autem perierunt scriptores, eos Langobardorum rabies ignesque percurrent, non socordia Monachorum praeterit. Quod superius coenobium est, aedificatum a Patriarcha olim, post ruinas et excidia inde restitutum adhibetur ad servandam speluncam, in qua vir Dei Benedictus, Occidentalium Patriarcha Monachorum, quae mundi sunt, illecebras fugiens, pueritia ab ultima delituit, et Benedictini Ordinis praecpta constituit ac scripsit. Inde egrediens duodecim in Simbruina valle coenobia aedificavit, quibus non Simbruina, sed Sancta Vallis in posterum nuncupata est. Huic genus ab Aniciis et a Claudiis anno Christi CCCCLXXX, nam pater Anicius Eutropius Probus, mater Claudia Abundantia appellabantur. Istud autem superius coenobium, teste Mirtio in *Chronicon*,² convenientibus hominibus undique ad sanctum adolescentem, primo exstrui, primo habitari coepit est, atque inde nomen «Protomonasterii», quo decoratur. Sed, frequentioribus de die in diem advenis, alterum excitandum Patriarchae insigni monasterium fuit, ipsumque statuit inferius in valle *Puceia*, de quo in sequenti numero narrabimus; magni enim momenti res est; siquid enim cultus, humanitatis, disciplinarum, studiorumque supersit, hisce debemus.

H. P.

¹ *Annalium lib. XIV, § 22.*

² *MIRTIUS, Cap. II, Chron. Sublacens., et not.*

HISTORICAE NOTAE

De decem viris legibus scribendis

Plebs ascendit per gradus; tria cupit: civitatem, leges scriptas, paria iura. Primum iam adepta est, licet nondum plene: habet enim non civitatem modo, sed et tribunos, qui magistratus quidem non sunt; tales vero habentur a plebe et magistratis intercessione praestant. Iter tamen et ad veros magistratus mox ei patebit, idque una cum legibus scriptis obtinebit.

Itaque ut dissensionum causae amoverentur, anno CCCLXII a. Ch. n. Terentillus Arsa rogavit ut quinqueviri crearentur, qui leges consulari imperio praescriberent; id est leges omnes quae iam latae fuissent in unum corpus scriptis redigerent de consulari imperio moderando. Variis contentiobus deliberatio per decennium tracta est, et post impetratum tribunorum duplancororum potestatem ex lege Icilia, tandem intermissa. Reviviscit tamen Romilio Veturioque consulibus in plebem, quae militiam detrectabat, impotentius dominantibus. Tandem insequenti anno rem, ut certaminum finis fieret, ad senatum deferunt, si plebeiae leges displicerent et illi (patres) communiter legum latores et ex plebe et ex patribus, qui utrisque utilia ferrent quaeque aquandae essent, sinerent creari.

Rem non aspernabantur patres: daturum vero legem neminem nisi ex patribus aiebant. Quum de legibus convenienter, de latore tantum discreparerent, missi legati Athenas Spurius Postumius Albius, A. Manilius, P. Sulpicius Camerinus, iussique inclytas leges Solonis describere et aliarum Graeciae civitatum instituta, mores iuraque noscere.¹ Dionysius Halicarnassaeus addit visendas urbes, noscendas leges et moras et instituta Magnae Graeciae.² Post annum,

vel post biennium quum hi rediissent atque omnia retulissent, Appio Claudio rogante, decem novis legibus scribendis viri delecti sunt: patricii omnes extitere, concedente plebe, quibus summum reipublicae imperium commissum est, silentibus vel abrogatis magistratibus omnibus tum patriciis, ut erant praetores et quaestores, tum plebis, ut erant tribuni; intermissa ipsa provocatione atque legibus omnibus abrogatis, excepta lege Icinia de Aventino publicando, et legibus sacratis. Ita forma civitatis mutatur a consulibus ad decemviros.

Decemviri leges aliquot regias in novam legem deduxerunt: Graecas autem partim integras perscripserunt, partim emendarunt; partim ad populi mores consuetudinemque Urbis inflexerunt, novaque aliquot ipsi pro temporum opportunitate, ut suspicari fas est, interseruerunt.³ Ita primo anno Decemviri primum legum Romanarum corpus perfecerunt, easque leges decem tabulis aeneis descriptas in foro populo visendas exposuerunt, facta cuilibet facultate quid sibi videretur corrigendi, quidve addendum suggesti.

Vulgatur rumor duas aquandis iuribus deesse tabulas. Itaque sequente anno iterum Decemviri electi, inter quos denuo Appius Claudius, qui populari aurae studebat omnimode. Ferunt quidam et tertium Decemviro creatos, ut leges integrarent, illa addita de iure connubii inter patricios et plebeios, tertiumque Appium creatum decemvirum. Novissimi tamen Decemviri, licet et quidam plebei adlecti essent, plebi tamen adversi fuere, imprimis Appius Claudius, lege addita de iure connubii vetito inter patricios et plebeios; inde plebis renovatae contentiones et tumultus.

Patres quidam increpant Decemviro, inter quos L. Valerius Postumius et M. Horatius Barbatus; accedit iniquissimum iudicium quo Appius Claudius abiudicavit patri

¹ Cfr. GRAVINA, *De ortu et progressu iuris civilis*, XXXII.

¹ LIV., III, 31.

² DION. HALIC. X, 51.

Virginio Virginiam filiam, quam ardentissime cupiebat, quamque, ut dedecore liberaret, pater manu sua trucidavit. Concitatur multitudo partim atrocitate sceleris, partim spe repetenda libertatis. Appius, retractante populo, Icilius in vincula duci iubet. Iam circa Icilius non solum multitudo, sed duces quoque multitudinis erant L. Valerius et M. Horatius ad omnia parati etiam ad vim ut Icilius defendenter. Hinc atrox rixa oritur: Decemviri lictor Valerium Horatiumque invadit: franguntur a multitudine fasces: in contionem Appius ascendit; sequuntur Valerius et Horatius: eos contio audit; decemviro obstrepitur; fractis animis Appius vitae metuens in domum foro propinquam, capite obvoluto, insciis adversariis se recepit. Spurius Appius, ut auxilio collegae esset, in forum ex altera parte irrumpit, videt imperium vi victum, agitat, trepidat, convocat senatum; senatus haesitat quid agendum: licet improbat Decemviro, tamen nec plebem irritandam censem, et multo magis providendum ne quid Virginii adventus in exercitus motus faciat. Plebs secedit in Aventinum: tumultus etiam in exercitu exorti, quos frustra Decemviri componere conantur; senatus impar est; Decemviri renunt sese abdicare; exercitus secedit in montem Sacrum «modestiam patrum suorum nihil violando imitati». Sequuta exercitum plebs. Iam urbs, iam forum, iam senatus deserta; tandem victi Decemviri, futuros se, quando ita videatur, in potestate patrum adfirmant, modo ut ipsis ab invidia caveatur, nec suo sanguine ad supplicia patrum plebem adsuefaciant. Tum Valerius Horatiusque missi ad plebem revocandam componendasque res. Plebs per Icilius cum eis agit, repetens potestatem tribuniciam et provocationem, Decemviroisque supplicio plectendos. Legati consentiunt Decemviro abrogandos, tribunos et pristinos magistratus restituendos, exorant ut a novis suppliciis abstineatur: nunc — aiunt — libertatem repeti

⁴ LIV., IV, 44, 8.

⁵ LIV., ibid.

⁶ LIV., IV, 45.

ginii praevalet, et Appius in carcerem damnatur, ei die predicta. Caius Claudius, Appii pater, sordidatus cum clientibus frustra deprecatur pro Appio; itaque, spe incisa, priusquam predicta dies adesset, Appius mortem sibi concivit.

Accusatur et Spurius Appius: in vincula ductus, ante iudicium diem ibi finem vitae fecit. Collegae in asylum aufugunt: Decemvirum bona publicata, et M. Claudius, adseritor Virginiae, Tibur exsul petit, manesque Virginiae ita placati. Tandem M. Duilius, tribunus plebis, finem caedibus posuit «metumque patribus dempsit». Consules, rebus urbanis compositis fundatoque plebis statu, in provincias diversi abire. Latini et Hernici gratulantur de concordia patrum et plebis, dona in Capitolium ferunt, Romanos docent Aequos Volskosque summa vi bellum parare.

Consules partuntur provincias: Horatio Sabini, Valerio Aequi evenere: populus incredibili animo et numero accurrit, firmiter exercitus fit. Priusquam ex urbe egredierentur, leges decemvirales, quibus ex duodecim tabulis est nomen, in aes incisae publico proposuerunt. Sunt qui iussu tribunorum aediles functos eo ministerio scribant.

Haec traditio nos docet, quam primus Vico oppugnare coepit; eum rigidore critices ratione sequutus est Georgius Cornwall Lewis; rigidissima demum Pais et Lambert, qui traditionem paene subvertunt. Eis iuris magistri communiter non assentiuntur; quum autem utrorum argumenta et externa sint, et potissimum interna; haec vero non intellegantur nisi textus ipse legum prospectus ob oculos habeatur, ideo nos earum textum antea nobis persequendum censemus, quam de iisdem quid utraque doctorum acies censeat, quid nobis iudicandum videatur disseremus. Quod in proximis fasciculis perficiemus.

SYLVIA ROMANI.

⁷ Scienza nuova, 1091-1141.

COLLOQUIA LATINA

Occursatio altera¹

GEORGIUS - LIVINUS

GEORGIUS - O Livine, recte ne vales?
LIVINUS - Vellem quidem (Secus quam vellem - Sic satis - Non admodum ex sententia - Non optime sane - Valeo, ut solitus sum [ut soleo] - Valeo ut solent quibus cum medicis res est - Valeo ut possum, quando, ut volo, non licet - Ita, ut Superis visum est).

GEORG. - Ergo valetudo tua...

LIV. - Haud sane est commoda (Est incommoda - perquam incommoda - infelix - parum prospera - parum secunda - mala - adversa - infausta - imbecillis - dubia - mediocris - vix mediocris - longe alia quam vellem - tolerabilis - qualem optem hostibus meis).

GEORG. - Rem mihi sane quam acerbam narras; at bono sis animo oportet (Forti infractoque sis animo); multum enim iuvat animus in re mala bonus (Fulciendus est animus spe fortunae secundioris). Quid autem morbi est? (Quod mali genus est? - Quid te morbus habet? - Quo morbo teneris? - Quid habes morbi? - Quis te tenet morbus?).

LIV. - Nescio, et hoc labore periculosior.
GEORG. - Verum. Nam ad sanitatem gradus est novisse morbum. Nullusne consulisti medicos?

LIV. - Et quidem permultos.

GEORG. - Quid responderunt?

LIV. - Id quod advocati Demiphoni apud Terentium: ² alias negat, alias ait, alias deliberandum censem. In hoc consentiunt omnes, me miserum esse.

GEORG. - Quam pridem habet te hoc mali? (Diu est, quod teneris isto morbo? - Quantum temporis est, quod te malum hoc corripuit?).

¹ Ex ERASMO recognovit, deprompsit hodiernaeque vitae aptavit I. F.

² Phorm., act. 2, sc. 4.

LIV. - Dies plus minus viginti (Fermensis est - Iam secundus [tertius, quartus, etc.] est mensis). Mihi quidem saeculum videtur, ex quo aegrotare coepi.

GEORG. - Adnitendum censeo, ne morbus fiat familiaris.

LIV. - Iam nimium assuevit.

GEORG. - Num tibi febris?

LIV. - Quinimo et opinor febris speciem esse novam, ut novi subinde morbi exoriantur, antehac incogniti.

GEORG. - At plus satis erat veterum.

LIV. - Ita visum est naturae nimium novvercae.

GEORG. - Quoto die recurrit?

LIV. - Quoto die narras? Imo quotidie.

GEORG. - Papae! malum abominandum. Unde contraxisti morbum? (Unde suspicaris, hoc esse collectum mali?).

LIV. - Ex inedia.

GEORG. - At non soles usque adeo superstitionis esse, ut te ieunio maceres.

LIV. - Non erat religio, sed inopia.

GEORG. - Quaenam?

LIV. - Quia non dabatur cibus. (E frigore natum arbitror - E putribus ovis morbum ortum suspicor - E crudis malis contracta est stomachi cruditas).

GEORG. - Nullum arcessisti medicum rei singularem?

LIV. - Si moriendum est, malo semel mori, quam tot medicis et pharmacis excarnificatus.

GEORG. - Si diffidis homini medico, precor ut sit tibi medici vice Deus. A Christo pete sanitatis beneficium.

LIV. - At ego an beneficium sit nescio.

GEORG. - An non beneficium est liberari morbo?

LIV. - Nonnunquam mori felicius est. Ab Illo nihil peto, nisi quod scit optimum esse mihi largiatur.

GEORG. - Bene quidem; ego vero fido ut reviviscas, et in pristinam sanitatem sis quam citissime restitutus.

ANNALES

Europaeum discrimen

Europaeum discrimen novas semper nec opinatas res praesefert. En nunciatur Septentrionalium Foederatarum Americae Civitatum copiae in Islandicam terram esse egressae, quod permitti non posset Germaniam loca occupaturam, quae basim constituerent fortuitae in occidentale haemisphaerium aggressionis. Eadem sub specie alia missa sunt ab Americis iisdem Civitatibus agmina in loca superiore anno ab Anglia conductum habita. Promittunt se hos exercitus reducturos, quum ab armis recessum a bellantibus tandem fuerit; praeterea iura et libertatem Islandiae sese servaturas suaque bona officia praestituras, ut eadem in pacis quod fiet foedere recognoscantur; insulae incolumentatem per delictos milites et sine Islandiae expensis vindicaturas; denique oeconomics eius rationes, commeatus, navigationem tutaturas. Hisce condicionibus dicitur cum supremo Islandiae administro copiarum egressus compositus fuisse.

Quod si ad extremum Orientem oculos convertimus, in Syria inducias factas fuisse videmus inter Angliam et Galliam; in India vero extra Gangem, hanc cum Iaponia foedus feriisse de illius regionis mutuo praesidio; quod tum Septentrionalis Americae Foederatae Civitates, tum Anglia aegerime tulerunt. Hinc fidei et pecuniarum rationis illarum nationum in Iaponiam concretio, per quam impossibilis fieret, inter cetera, petrolei et sericorum exportatio. Iaponia par pari concretoribus reddit.

Praetermittendum praeterea non est, Rooseveltum, illarum Civitatum Praesidem, et Churchillum, Supremum Anglorum administrum, in oceano convenisse ad communia quaedam consilia distincte designanda de rebus, quae nunc per vim agi-